

Податоци за органот кој го изработува планскиот документ	
Назив на планскиот документ	ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА СТРАТЕГИЈАТА ЗА РАЗВОЈ НА ЕНЕРГЕТИКАТА 2021-2025 ГОДИНА
Орган надлежен за изработка на планскиот документ	Министерство за економија
Орган надлежен за донесување на планскиот документ	Влада на Република Северна Македонија
Податоци за изработувачот на планскиот документ	
Име на лицето овластено за подготвување на планскиот документ	Исмаил Лума Валентина Старделова
Назив на работното место	Државен советник за енергетика Раководител на сектор за енергетика
Контакт податоци за лицето	Ismael.luma@economy.gov.mk 02/3093-430 valentina.stardelova@economy.gov.mk 02/3093-446

Основни податоци за планскиот документ			
Од што произлегува донесувањето на планскиот документ? (пр. законска обврска или друга одредба)			
Согласно Законот за енергетика, Член 12, став (1), на предлог на Министерството надлежно за работите од областа на енергетиката, Владата донесува програма за реализација на Стратегијата за развој на енергетиката за период од пет години.			
Дали се донесува нов плански документ или се вршат измени на постојниот?			
Нов плански документ			
Доколку се врши измена на постоечки плански документ наведете го називот на стариот плански документ и причините за негово изменување?			
/			
Дали планскиот документ опфаќа област определена со член 65 став 2 од Законот за животна средина? Доколку одговорот е ДА наведете ја областа			
Енергетика			
Дали планскиот документ е определен со уредбата за стратегиите, плановите и програмите, вклучувајќи ги и промените на тие стратегии, планови и програми, за кои задолжително се спроведува постапка за оцена на нивното влијание врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето. Доколку е определен наведете ја точката и алинејата под која е определен. (пр. член 3, точка 1, алинеја 5)			
Да ☒ Не ☐	Член: 3	Точка: 4	Алинеја: 1,2,4,5,6,7,10,13
Дали со планскиот документ се планира реализирање на проект што е предвиден со Уредбата за определување на проектите и критериумите врз основа на кои се утврдува потребата за спроведување на постапка за оцена на влијанието врз животната средина. Доколку одговорот е позитивен наведете за каков проект станува збор			
Да,			

Дали планскиот документ опфаќа користење на мала област од локално значење како што е определено со член 65 став 3 од Законот за животна средина. Доколку одговорот е ДА, наведете ја површината на областа и нејзиното значење

Не

Да се наведе целта на донесување на планскиот документ и да се опише клучната одлука која ќе се донесе

Со Програмата за реализација на Стратегијата за развој на енергетиката 2021-2025 година, се утврдуваат:

- 1) начинот и динамиката за реализација на Стратегијата;
- 2) мерките за реализација за секоја година од периодот за којшто однесува програмата;
- 3) активностите на државните органи, органите на единиците на локалната самоуправа и вршителите на регулирани енергетски дејности и енергетските друштва кои имаат обврска за обезбедување јавна услуга;
- 4) мерки за унапредување на конкуренцијата и за обезбедување на еднаква положба на учесниците на пазарите за енергија и
- 5) потребните финансиски средства за реализација на програмата, како и изворите и начинот на обезбедување на средствата.

Предмет на планскиот документ. (пр. транспорт, планирање на просторот и сл.)

Енергетика

Периодот за донесување на планскиот документ

5 години

Предвидено ревидирање на планскиот документ. Доколку е предвидено ревидирање, на колку години?

.../...

Простор или област опфатени со планскиот документ. (пр. географска област, добро е да се прикачи мапа

Територијата на Република Северна Македонија

Целите и/или предлог целите што треба да се постигнат со реализирањето на планскиот документ и дали истите се содржани во акт или документ

Да ☒ Не ☐

Дали е приложена копија од целите

Да ☐ Не ☒

Резиме на влијанијата врз животната средина

(Да се определи дали имплементацијата на планскиот документ ќе предизвика значително влијание врз животната средина, потребно е да ги пополните прашањата кои следат подолу како водич за определување на значителното влијание на ефектите врз животната средина, а кои се во согласност со Уредбата за критериумите врз основа на кои се донесуваат одлуките дали определени плански документи би можеле да имаат значително влијание врз животната средина и здравјето на луѓето.)

Потенцијалните влијанија врз животната средина од планскиот документ.

Имајќи во предвид дека во постојната состојба Енергетскиот сектор има најголемо влијание врз животната средина (со оглед на тоа дека најголемо учество во примарната енергија е од фосилните горива), со реализацијата на планскиот документ се очекува намалување на емисиите на стакленички гасови и емисијата на загадувачки супстанции во воздухот. Исто така, со реализација на планскиот документ се очекува намалување на влијанието врз останатите медиуми и области на животната средина (почва, подземна и површинска вода, создавање отпад, биодиверзитет, човеково здравје).

Веројатноста, времетраењето, фреквентноста и повратноста на влјанијата;

Веројатноста на настанување на влијанијата врз животната средина е извесна, времетраењето на вијанијата е соодветно на динамиката на имплементација на планскиот документ, додека фреквентноста и повратноста на влјанијата ќе зависат од интеракцијата на предложените Активности (политики и мерки) на петте столба на Стратегијата.

Кумулативната природа на влијанијата врз животната средина и животот и здравјето на луѓето	Позитивни кумулативни ефекти може да се јават со подобрување на квалитетот на амбиентниот воздух и намалувањето на емисиите на CO ₂ во случаите на отсуство на изградба на нови рудници за јаглен, користењето на природниот гас како замена на јагленот, интензивно користење на ОИЕ за производство на електрична и топлинска енергија и во транспортот и гасификација на населбите. Исто така во случај на отсуство на изградба на нови рудници за јаглен кумулативно ќе се намали влијанието врз подземните и површинските води и намалување на загадувањето на почвата. Согласно тоа ќе дојде до смалување на емисиите на загадувачки материји во животната средина, а со тоа и до кумулативно позитивно влијание врз човековото здравје. Реализацијата на Планот ќе доведе до позитивно кумулативно влијание кај елементите на социо-економскиот развој (економски раст, подигнување на животниот стандард, вработување итн.)
Прекугранична природа на влијанијата;	Се очекуваат прекугранични влијанија особено како резултат на развојот на прекугранична инфраструктура за природен гас со цел диверзификација на правците за снабдување и зголемување на конкурентноста на пазарот, како и прекуграничните интерконекции на електрична енергија заради заеднички пристап на пазарите на електрична енергија, енергетска ефикасност и обновлив развој. Негативни влијанија ќе бидат изразени во фазата на реализација (изградба) на овие интерконекции.
Ризиците по животот и здравјето на луѓето и животната средина (пр. како резултат на несреќи);	При имплементација на планскиот документ можни се ризици по животот и здравјето на луѓето и животната средина. Ваквите состојби се изразени во фазите на изградба и во оперативната фаза на системите за производство на електрична (хидроелектрани) и топлинска енергија (топлани), системите за транспорт и дистрибуција на ел.енергија, природен гас (далеководи, гасоводи), и во сите оние мерки кои се однесуваат на управувањето со енергијата во производните индустрии.
Опсег и просторниот обем на влијанијата (географска област и големината на популацијата која ќе биде засегната).	Планскиот документ има национално значење и истиот ќе се имплементира на целата територија на Република Северна Македонија
Потенцијалните економски и социјални влијанија кои би ги предизвикал планскиот документ како што се:	
Интегрираните резултати од зеленото сценарио од енергетската стратегија во 2025 година покажуваат напредок кон енергетската транзиција. Според ова сценарио, во 2025 година се предвидени заштеди во крајната потрошувачка на енергија од 12,7%. Зависноста од увоз треба да достигне 72%, што се должи пред сè на можното деактивирање на ТЕ Битола и отворањето на нова гасна централа за која ќе се користи увезено гориво. Инвестициите во обновливи извори на енергија ќе придонесат нивниот удел во бруто потрошувачката на финална енергија да се зголеми на 30%, што пак ќе придонесе за намалување на емисиите на стакленички гасови за 55% во споредба со 1990 година. Целиот енергетски систем во 2025 година би чинел 3,4 Бн. ЕУР и се предвидува дека ќе бидеме целосно усогласени со барањата на ЕнЦ и ЕУ. Со реализација на планскиот документ ќе се постигнат значајни социјални придобивки кое ќе се огледа преку задржување на постоечките работни места и отворање на нови работни места кое ќе се реализира со зголемување на инвестиционите вложувања, особено во енергетиката и индустријата. (пример: со имплементација на мерките од сценариото WAM, - сценарио со дополнителни мерки, во 2035 година може да се создадат 10.000 зелени работни места, додека во сценариото WEM - Сценарио со постојни мерки), во 2030 година може да се создадат максимум 5.200 работни места. Дел од политиките и мерките предвидени во Планот, се насочени кон искоренување на енергетската сиромаштија и ќе придонесат за заштита на потрошувачите, особено ранливите и енергетски сиромашните потрошувачи.	

Вредноста и ранливоста на областа која ќе биде засегната со донесување на планскиот документ: Планскиот документ се однесува на целата држава и на целата територија на Република Северна Македонија. Вредноста и ранливоста на поедини делови од територијата, односно поедини области кои ќе бидат засегнати со донесување на планскиот документ, ќе се разгледуваат во зависност од активноста (политика и / или мерка) која ќе се презема во рамките на соодветната област.	
Посебни природни карактеристики или културно наследство	Со оглед на тоа дека планскиот документ се однесува на целата територија на Државата, доколку при негова реализација во планираниот период од пет години бидат опфатени области со посебни природни карактеристики или културно наследство, ќе бидат применети сите пропишани законски мерки заради нивна заштита.
Надминувањата на стандардите за квалитет на животната средина или граничните вредности	Сите Активности (политики и мерки) кои се предложени во Програмата за реализација на Стратегијата за развој на енергетиката 2021-2025 година се усогласени со голем број на законски и подзаконски акти од областа на животната средина, така што во Програматане се предвидуваат активности, односно политики и мерки кои би довеле до надминувањата на стандардите за квалитет на животната средина или граничните вредности.
Интензивна употреба на земјиштето	Активностите кои се дадени во Програмата за реализација на Стратегијата за развој на енергетиката во најразлични форми ги анализираат деловите кои се однесуваат на интензивна употреба на земјиштето.
Влијанијата врз областите или пејсажите кои имаат признати статус на национални или меѓународни заштитени подрачја.	Планскиот документ се однесува на целата територија на Државата. Доколку при негова реализација во планираниот период бидат опфатени области или пејсажите кои имаат признати статус на национални или меѓународни заштитени подрачја, ќе бидат применети сите пропишани законски мерки заради заштита на тие области или пејсажи.
Објаснете го степенот до кој планскиот документ поставува рамка за спроведување на проекти и други активности, во однос на локацијата, природата, големината и условите за работа или според одредувањето на ресурсите: Во оваа Програма се предложени 63 специфични политики и мерки за постигнување на поставените цели за секоја од петте столба на Стратегијата. Имплементацијата на планскиот документ претставува реализација на предложените политики и мерки при што ќе има потреба од изградба на објекти за производство, пренос, дистрибуција, кориатење на енергија итн. Заради тоа ќе има потреба од спроведување на проекти и други активности, во однос на локацијата, природата, големината и условите за работа или според одредувањето на ресурсите. Спроведување на проектите и другите активности најверојатно ќе побаруваат спроведување на постапка за СОЖС и за ОВЖС, изработка на Елаборати за заштита на животната средина.	
Објаснете ја околината во близина на проектот односно активноста која се планира да се спроведе со планскиот документ од аспект на можни влијанија врз животната средина. (пр. планот предвидува изградба на резиденцијални објекти во близина на индустриска зона, објаснете дали индустриската зона ќе има влијание врз животната средина на планираните резиденцијални проекти): Планскиот документ се однесува на целата држава и на целата територија на Република Северна Македонија.	
Објаснете ја важноста на планскиот документ за вклучување на аспектот на заштита на животната средина особено во поглед на промовирањето на одржливиот развој: (Да се наведе дали обемот на планскиот документ придонесува кон одржливоста и намалување на еколошките проблеми. Пр. еден инфраструктурен план може да има поголеми влијанија врз животната средина отколку некој образовен план на наставните планови). Програмата за реализација на Стратегијата за развој на енергетиката 2021-2025 година ќе и овозможи на државата на интегриран начин да ги планира своите политики, цели и мерки поврзани со енергетиката, истовремено водејќи сметка на заштитата на животната средина	

Кои еколошки проблеми се релевантни за планскиот документ. Опишете зошто истите се релевантни и опишете ја нивната природа и сериозност.

(Објаснете ги проблемите кои спроведувањето на планскиот документ може да ги предизвика или да доведе до нивно зголемување, проблемите кои може да го забават неговото спроведување, како и проблеми кои спроведувањето на планскиот документ може да ги реши или намали.)

За планскиот документ релевантни се еколошки проблеми од областа на енергијата и заштита на животната средина. Овие проблеми се релевантни затоа што Енергетскиот сектор има најголемо влијание врз животната средина.

Објаснете како планскиот документ кој е предмет на разгледување е поврзан со друг/и плански документ/и во хиерархијата на планирање. Наведете го називот на тој/тие плански документ/и и наведете ги клучните влијанија на тие плански документи врз животната средина. Определете ги разликите во клучните одлуки што се носат со предметниот плански документ и другите плански документи кои биле или ќе бидат предмет на оцена.

Програмата за реализација на Стратегијата за развој на енергетиката 2021-2025 година, е поврзана со следниве плански документи:

- Стратегија за искористување на обновливите извори на енергија во Р.С.М до 2020 година
- Стратегија за енергетска ефикасност на Р. Македонија
- Акционен план за обновлива енергија на РМ до 2025 и визија до 2030 година
- Трет акционен план за енергетска ефикасност на Р.Македонија
- Регионалната програма на енергетска ефикасност (REEP) за Западен Балкан:
- Договор од Париз кон Рамковната Конвенција на ОН за климатски промени,
- Планирани Национално утврдени придонеси (Nationally Determined Contributions, (NDC) - Национални придонеси кон ублажувањето на климатските промени
- Трет Национален Извештај кон Рамковната Конвенција на ОН за климатски промени /
- Трет национален план за климатски промени
- Национална стратегија за одржлив развој на РМ 2009 – 2030
- Стратегија за животна средина и климатски промени 2014 - 2020
- Ревидиран консолидиран национален план за намалување на емисиите (НПНЕ) на сулфур диоксид (so₂), азотни оксиди (nox) и прашина од постојните големи согорувачки инсталации во Република Македонија
- Национална стратегија за заштита на природата (2017 – 2027)
- Национална стратегија за биолошка разновидност со акционен план (2020-2050)
- Национална стратегија за води (2012 – 2042)
- Стратегија за управување со отпад на Република Македонија (2008 – 2020 год.)
- Програма на економски реформи 2018 – 2020
- Национална стратегија за намалување на сиромаштијата и социјалната исклученост во Р. Македонија (2010 – 2020)
- Национална стратегија за земјоделство и рурален развој за период 2014 - 2020 година
- Фискална стратегија на Р. Македонија за 2019-2021
- Национална транспортна стратегија 2018-2030
- Стратегија за реконструкција/ревитализација на преносната мрежа
- Индустриската стратегија на РМ 2018 – 2027

Доколку потенцијалните влијанија на клучните одлуки во планскиот документ веќе биле предмет на оцена или веќе биле разгледани во други плански документи во некоја поранешна фаза, резимирајте ги главните заклучоци на таа оцена и како тие заклучоци се користени во процесот на одлучување. Опишете дали претходно спроведената оценка е направена согласно најновите сознанија за влијанијата врз животната средина со цел да може истата да се користи во процесот на усвојување на постоечкиот плански документ.

За планскиот документ Стратегија за развој на Енергетиката во Република Македонија до 2040 година, кој претставува основа за подготовка оваа Програма, направена е Стратегиска оцена: Во неа се наведува дека:

Стратегијата претставува рамка за одржлив развој на енергетиката во Република Северна Македонија и ќе придонесе за значително подобрување на квалитетот на животната средина.

Анализата на целите поставени во Стратегијата за развој на енергетиката на Република Северна Македонија до 2040 година не препознава неусогласености со националните стратешки документи поврзани со животната средина.

Неспроведувањето на Стратегијата ќе предизвика продолжен тренд на загадување на воздухот од употреба на фосилни горива; пораст на емисии на стакленички гасови; нереализирање на проекти за модернизација и ревитализација на инсталациите кои се извор на стакленички гасови; во употреба ќе останат само постоечките руднички капацитети кои не се целосно усогласени со барањата на ИСКЗ регулативата; отсуство на активности за производство на енергија од обновливи извори и природен гас; продолжување на оптеретувањето на животната средина во сите медиуми и области; негативно ќе се одрази врз здравјето на населението; производството на енергија и топлина ќе остане на сегашно ниво; зголемена зависноста на земјата од увоз на струја и зголемена цена на струјата заради неможност од задоволување на идните потреби од домашен јаглен; отсуство на економски придобивки за населението (продолжен тренд на невработеност, сиромаштија, миграција, намален наталитет и др.)

Имплементацијата на Стратегијата покрај тоа што ќе овозможи сигурност и стабилност во снабдувањето со потребната енергија, во голема мера ќе обезбеди подобрување на социоекономската состојба на граѓаните и ќе доведе до подобрување на нивното здравје.

Врз основа на оцената на влијанијата, може да се заклучи дека имплементацијата на Стратегијата ќе предизвика:

- значаен број на позитивни влијанија на животната средина особено во: подобрување на квалитетот на воздухот (намалување на емисијата на стакленички гасови), водите и почвата,
- негативни влијанија се можни во секторот производство на електрична енергија од фосилни горива во термоелектраните и ОИЕ во делот за биодиверзитет,
- негативни влијанија во секторот јаглен, при достигнувањето на повеќе специфични цели на животната средина (заштита на пределот, биодиверзитетот, земјоделски и шумско земјиште, ерозија на почва, површински и подземни води, квалитет на воздух и отпадот),
- со примена на соодветни мерки, влијанијата ќе се ублажат и минимизираат.

Стратегијата за развој на енергетиката на Република Северна Македонија до 2040 година обезбедува добра основа за постигнување на одржливост на животната средина особено со зеленото сценарио.

При изработката на Програмата за спроведување на Стратегијата за развој на енергетиката на Република Северна Македонија до 2040 година се препорачува при изборот на конкретни проекти да се изостават националните заштитени подрачја, како и подрачјата предложени за заштита (национална мрежа на заштитени подрачја, Емералд, Натура 2000).

Се препорачува имплементацијата на Стратегијата да се одвива истовремено со имплементација на мерките и мониторинг планот предложени во овој Извештај за стратегиска оцена на животната средина.

Доколку потенцијалните влијанија од клучната одлука во овој плански документ ќе биде оценета во некоја подоцнежна фаза на планирање на пониско ниво, наведете како ќе обезбедите влијанијата што се утврдени во оваа фаза на донесување на планскиот документ да се земат во предвид при носењето на одлуката во подоцнежната фаза (пр. се спроведува стратегиска оцена на урбанистички план во кој се предвидува изграба на објект кој подлежи на постапка на оцена на влијанието врз животната средина).

За идните проекти и активности кои ќе треба да се реализираат како резултат на имплементацијата на овој плански документ, во подоцнежна фаза на планирање на пониско ниво, ќе се прави поединечна анализа за секој од овие проекти во смисла на дефинирање на одлуката дали ќе биде потребно да се изработува СОЖС / ОВЖС/ Елаборат за заштита на животната средина. Согласно Законот за животна средина, при реализација на овие поединечни проекти и активности, потребно е да се земат во предвид влијанијата што се утврдени во оваа фаза на донесување на планскиот документ. Соодветно на тоа, заклучоците од оваа СОЖС и предложените мерки и препорки треба да претставуваат обврзувачки насоки за следните планирања и документи.

ИЗЈАВА	Изјавуваме дека податоците дадени во овој формулар се точни, вистинити и комплетни.
Функција, име и презиме и потпис на лицето кој го носи планскиот документ во име на органот	Kreshnik Bekteshi Министер Minister 
Датум: 09.04.2021 Место Скопје	М.П.